

פתיחה לפרק "מי שהחשיך"

יְיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבֶת לַה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה אֲתָה וּבִנְךָ
וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ וְשׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וְכָל־בְּהֵמְתְּךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ
לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ כָּמוֹךָ-

(דברים ה. יד)

עיקר ההלכות שבפרק זה הוא במה שמותר ובמה שאסור לעשות בשבת בשביל הבהמה. מקצת הבעיות הללו כבר נדונו בפרקים קודמים. אף נתייחד הפרק "במה בהמה" לביורוי דיני הוצאת דברים בשבת כשהם מונחים על גבי הבהמה. ואילו כאן עוסקים אנו בבעייה מסוימת ומוגדרת יותר, בלימוד פרטי מלאכת המחמר, לאמור: המחמר בשבת אחרי הבהמה הנושאת על גבה משא, האם ביצע בכך מלאכה גמורה האסורה במפורש מן התורה, או שמא נאסר הדבר משום שגזרו שלא להשתמש בבעלי חיים בשבת, או בשל המצוה שאנו חייבים בשביתתם. וכן מה תוקפו והיקפו של איסור זה.

מענין המחמר עוברים לדון בשאלות אחרות שיסודן – המותר להכין בשבת מאכל לבהמה? ואף בכך יש צדדים אחדים; מובן מאליו שאין מחללין את השבת במלאכה גמורה האסורה מן התורה לצרכי בהמה – כשם שאין עושים זאת אף לצורך אדם. לעומת זאת הרי יש לטפל בבהמה ולעשות דברים מסוימים תוך דאגה למזונותיה, ויש לדעת אלו דברים הותרו לצורך זה ואלו לא. יתר על כן: מה הוא הבסיס העקרוני להבחנה בדברים אלה? והאם הותר איסור מוקצה מיסודו משום צורך הבהמה או לא, ומה מלאכה הותר לעשות לצרכה, ועל פי מה מבחינים בין האסור והמותר לענין זה.